

Adviserend *beter**

De pragmatiek en syntaxis van een modaal-subjectief bijwoord

Kristel Doreleijers & Norbert Corver

NT 26 (1): 3–39

DOI: 10.5117/NEDTAA2021.1.002.DORE

Abstract

This paper presents a qualitative analysis of a construction that has not been studied extensively yet, namely the Dutch *beter*-construction, as in *Beter ga je bij Starbucks koffie halen*, ‘You better get yourself a coffee at Starbucks’. The paper gives a detailed description of the syntactic structure and the pragmatics of the construction. We argue that the sentence-initial adverb *beter* in the *beter*-construction differs, in both meaning and distributional characteristics, from the comparative adverb *beter*. By conducting three tests based on Broekhuis & Corver (2016), we show that it functions as a clause adverb in contrast to comparative *beter*, which functions as a VP-adverb. Moreover, we show that the adverb *beter* in the *beter*-construction shares important properties with modal and subjective adverbs. Adopting the generative-linguistic approach to clausal structure, we further propose that modal *beter* is a phrase that undergoes movement from a sentence-internal modifier position to the clause-initial position.

Keywords: comparative adverb, adverb tests, clause adverb, modality, movement

1. Introductie

In dit artikel staan uitingen waarin *beter* wordt gebruikt als bijwoordelijke bepaling in zinsinitiele positie centraal (1). Deze constructie, hierna

* We danken twee anonieme reviewers en de redactie van *Nederlandse Taalkunde* voor hun commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

aangeduid als de *beter*-constructie, duikt met name op in gesproken taal en in informele geschreven taal (bijvoorbeeld op sociale media als Twitter). In 2019 was de *beter*-constructie ook terug te horen in reclameslogans, zoals die van T-Mobile met 'Beter stap je over' en de 'Beter-stap-je-over-weken' en die van Schiphol met 'Beter sta je op de officiële parking van Schiphol'.

- (1) a. Beter ga je bij Starbucks koffie halen.
- b. Beter bel je nu de politie.
- c. Beter zoek je nu een nieuwe woning.

De *beter*-constructie heeft een opvallende structuur, die in elk geval twee kenmerken vertoont: (i) *beter* staat vooraan in de zin, en (ii) de comparatieve *dan*-bepaling (*beter X dan Y*) ontbreekt. Ook de betekenis van de *beter*-constructie heeft typische eigenschappen. De constructie drukt niet slechts een evaluatie van de propositie uit, maar markeert ook een wens, voorstel of advies. Bovendien zit er een conatieve (directieve) functie in verpakt (Jakobson 1960): de spreker wenst/verwacht dat de hoorder tegemoetkomt aan diens advies. Als zodanig komt de volgende adhortatieve imperatief-parafraze in (2) qua betekenis in de buurt van (1a).

- (2) Ik raad je aan: 'Ga bij Starbucks koffie halen!'

Dit artikel beoogt een beschrijving te geven van de structuur- en betekeniseigenschappen van de *beter*-constructie. Die beschrijving is tweeledig. In de eerste plaats laat dit artikel zien wat precies de aard is van het woordje *beter* in deze specifieke constructie. In de tweede plaats stelt dit artikel een mogelijke analyse voor van de *beter*-constructie. Het artikel is als volgt opgebouwd. In paragraaf 2 worden in het kort enkele bestaande inzichten over adviserend *beter* besproken. Vervolgens maakt paragraaf 3 een vergelijking tussen dit nieuwe *beter* en het oorspronkelijke comparatieve *beter*. In paragraaf 4 komen twee typen adverbia aan bod: VP-adverbia en zinsadverbia. Aan de hand van een aantal tests laten we zien dat *beter* uit de *beter*-constructie het beste als een zinsadverbium kan worden gekarakteriseerd. In paragraaf 5 gaan we in op de plaatsing van adviserend *beter* in de zin, waarna paragraaf 6 laat zien dat adviserend *beter* overeenkomsten vertoont met verschillende typen modale en subjectieve adverbia. Paragraaf 7 geeft vervolgens een analyse van de syntactische structuur van de *beter*-constructie vanuit een generatief-taalkundig perspectief. Tot slot worden in paragraaf 8 de belangrijkste resultaten samengevat.

2. Bestaande inzichten over adviserend *beter*

Binnen de wetenschappelijke literatuur is nog niet eerder systematisch onderzoek gedaan naar de *beter*-constructie. Desondanks is de constructie wel eerder opgemerkt. In 2015 verscheen er een kort artikel in het online tijdschrift voor taal- en letterkundig onderzoek *Neerlandistiek.nl*, waarin de constructie onder de aandacht werd gebracht (Lindhout 2015). In datzelfde jaar werd de constructie als taalkwestie besproken in de radio-uitzending *De Taalstaat* op NPO 1 (rubriek ‘het taalloket’). Daarin werd de *beter*-constructie getypeerd als jongerentaal en werd gewezen op mogelijke Engelse invloed. In het Engels laten sprekers in toenemende mate het hulpwerkwoord *had* weg in de soortgelijke *better*-constructie: *we (had/d) better get a takeaway*.¹ In deze constructie maakt de oorspronkelijke comparatieve betekenis plaats voor een meer adviserende betekenis.² Ook werd gewezen op vergelijkbare adverbia als *gelukkig* en *eigenlijk* die gemakkelijk de eerste zinspositie kunnen innemen. Van Alem (2018) besteedde eveneens aandacht aan niet-canoneke imperatiefzinnen (melioratieven) waarin het woordje *beter* in zinsinitiële positie voorkomt (*Beter is er licht!*). Zij suggereert dat deze uitingen mogelijk geanalyseerd kunnen worden als conjunctieven (zoals *Lang leve de koning!*), waarin een wens van de spreker wordt uitgedrukt en waarin er sprake is van een irrealisaspect; er wordt verwezen naar een situatie die (nog) niet heeft plaatsgevonden.

Dat het woordje *beter* niet noodzakelijk een comparatieve betekenis heeft, maar bijvoorbeeld ook een adviserende betekenis kan hebben, kwam al aan de orde in het onderzoek van Janssen et al. (2006: 62). Zij laten zien dat het adverbium *beter* kan worden gebruikt in adviserende

1 Denison & Cort (2010) publiceerden een artikel over de eigenschappen van de Engelse *better*-constructie. Volgens dit artikel is het oorspronkelijke, comparatieve karakter van *beter* in de *better*-constructie (*We have/had/d/o better get a take-away*) naar de achtergrond aan het verdwijnen, omdat in het Engels een proces van grammaticalisatie heeft gezorgd voor een reductie in vorm. Een geïnflecteerde vorm van het werkwoord *have* heeft in de loop der jaren plaatsgemaakt voor een verledentijdsvorm *had* en vervolgens voor een verkorte fonologische vorm *d* of zelfs *ø* (*zero-form*). Volgens Denison & Cort (2010: 380) ontwikkelt het Engelse *better* zich in de richting van een modaal werkwoord met een deontische of epistemische betekenis.

2 Dat het oorspronkelijke, comparatieve karakter van *better* in deze constructie verdwijnt, blijkt ook uit het feit dat de Engelse *better*-constructie zich niet of nauwelijks laat combineren met een *than*-bepaling (Denison & Cort 2010: 355): **We had better get a take-away than start cooking now*.

uitingen en dat het in het Nederlands dan typisch samengaat met het werkwoord *kunnen*: *zijn naam kan beter ongenoemd blijven*. Een variant zonder *kunnen* is echter ook standaardtaal in België: *jullie komen beter met de bus*.³ Janssen et al. (2006) merken op dat in het Belgisch-Nederlands ook andere persoonsvormen zoals *zou* (*Fred zou beter weggaan*) een advieslezing kunnen triggeren; in het Nederlands-Nederlands is dat niet mogelijk. In dit artikel richten we ons alleen op het Nederlands-Nederlands.⁴ Bovendien staat hier de *beter*-constructie met *beter* in zinsinitiële positie centraal (met uitzondering van een aantal voorbeelden met *beter* in zinsinterne positie die kort aan de orde komen in paragraaf 5) en zonder het werkwoord *kunnen*.

In wat volgt zullen de beperkte bestaande inzichten over de *beter*-constructie worden aangevuld met nieuwe informatie over de eigenschappen van deze constructie.

3. Comparatief *beter* versus adviserend *beter*

Van oorsprong is *beter* vooral bekend als de (onregelmatige) vergrotende trap van de positieve vorm *goed*: *goed-beter-best*. De zinnen in (3) geven deze comparatieve functie en betekenis van *beter* weer.

- (3) a. Deze auto rijdt goed maar die auto rijdt beter.
- b. Jan is een goede kok maar Piet is een betere kok.

Het oorspronkelijke comparatieve bijwoord/adjectief *beter* kan combineren met een expliciete *dan*-bepaling (4a), maar deze vergelijkingsstandaard kan ook impliciet blijven (4b).

- (4) a. Die Opel rijdt goed, maar deze BMW rijdt nog beter **dan die Opel**.
- b. Die Opel rijdt goed, maar deze BMW rijdt beter.

3 Taaladvies over 'Beter' via: <https://taaladvies.net/taal/advies/vraag/108>

4 Een anonieme reviewer merkt op dat de situatie in het Belgisch-Nederlands mogelijk anders is dan in het Nederlands-Nederlands en dat de Nederlandse *beter*-constructie mogelijk ook het gevolg is van Belgische invloed. De taalverandering die we zien (met mogelijke Belgische en/of Engelse invloed) vergt nader onderzoek en wordt niet besproken in dit artikel.

In het geval van de *beter*-constructie blijft de *dan*-bepaling ongerealiseerd. De comparatieve betekenis is hierin dus impliciet. In onderstaande voorbeeldzinnen (5) - een herhaling van de voorbeelden in (1) - is de impliciete comparatief telkens tussen vierkante haken geplaatst.

- (5) a. Beter [dan ergens anders koffie halen] ga je bij Starbucks koffie halen.
- b. Beter [dan maar niets te doen] bel je nu de politie.
- c. Beter [dan in dat krot te blijven wonen] zoek je nu een nieuwe woning.

Een ander opvallend verschil tussen comparatief *beter* en adviserend *beter* in de *beter*-constructie heeft te maken met modificatie. Comparatief *beter* kan gemodificeerd worden door een maat-aanduidende bepaling (6a), maar adviserend *beter* niet (6b). Ook constateren we een duidelijk verschil tussen comparatief *beter* (7a) en adviserend *beter* (7b) wat betreft de combineerbaarheid met de bijwoorden (van tijd) *alsmaar* en *steeds*. De modificeerders *veel* en *nog* lijken zowel bij comparatief (8c) als bij adviserend *beter* (9) voor te kunnen komen.

- (6) a. [Een stuk/iets/wat/aanzienlijk beter] lette Jan op.
- b. *[Een stuk/iets/wat/aanzienlijk beter] ga je bij Starbucks koffie halen.
- (7) a. [Alsmaar/steeds beter] werd de sfeer in het stadion.
- b. *[Alsmaar/steeds beter] ga je bij Starbucks koffie halen.
- (8) a. Marie lette goed op.
- b. Piet lette beter op.
- c. Veel/nog beter lette Jan op.
- (9) a. Je kunt natuurlijk koffie bij Albert Heijn halen. *Nog beter* ga je bij Starbucks koffie halen.
- b. Ik zou m'n koffie niet bij Albert Heijn halen. *Veel beter* ga je bij Starbucks koffie halen.

Ook zoekopdrachten op internet naar een *beter*-constructie met modificatie door *veel* en *nog*, *veel beter* (10) en *nog beter* (11), leveren beide resultaten op. Dit impliceert dat beide constructies voorkomen in gesproken taal maar ook in geschreven taalgebruik.

- (10) a. Betaal geen duur ontbijt bij een hotel. Sommige hotels rekenen gemakkelijk 25 tot 30 euro voor een ontbijt. Alleen als je een zeer

- stevig ontbijt neemt is het kostentechnisch verantwoord. *Veel beter* ga je als een echte Parijzenaar ontbijten en neem je in een brasserie of café een kop koffie met een chocoladebroodje of croissant.⁵
- b. *Veel beter* koop je, mijns inziens, als je budget beperkt is, een fijne set actieve studiospeakers die je lang kunt blijven gebruiken en waar het geluid netjes gebalanceerd uitkomt, inclusief bas en hoge tonen.⁶
- (11) a. Beter zeg je ‘chau’ i.p.v. ‘ciao’. *Nog beter* zeg je ‘vete la mierda’.⁷
 b. Ik ga dit jaar weer naar het openingsweekend en zal jullie op de hoogte houden van de condities aldaar, maar *nog beter* ga je er zelf ook heen.⁸

Een andere observatie is dat comparatief *beter* repetitief/iteratief wordt gebruikt (12). Het duidt dan een continu proces of een continue gebeurtenis aan (atelisch), er is dus geen eindpunt. Adviserend *beter* kan niet iteratief worden gebruikt (13).⁹

- (12) a. [Beter en beter] lette Jan op.
 b. [Beter en beter] speelde het team.
- (13) a. *[Beter en beter] haal je je koffie bij Starbucks.
 b. *[Beter en beter] bel je nu de politie.

Uit bovenstaande observaties blijkt dat er belangrijke verschillen zijn tussen comparatief *beter* en adviserend *beter*. Bij adviserend *beter* blijft de vergelijkingsstandaard (de *dan*-bepaling) altijd impliciet.¹⁰ Daarnaast heeft

5 Bron: <https://www.parijsvoorbeginners.info/budgettips-voor-parijs/>

6 Bron: <https://www.startpagina.nl/v/entertainment/muziek/vraag/317369/subwoofer/>

7 Bron: <https://www.geenstijl.nl/5149342/kraken-is-net-zo-verboden-als-inbreken-op-boten/>

8 Bron: <https://www.wintersport.nl/weblog/bericht/2872/Wederom-spectaculaire-openings-Ishchl>

9 Een anonieme reviewer merkt op dat dit iteratieve gebruik van adviserend *beter* ook niet mogelijk is in een parafrase met ‘...*het is ZP_{bepaling}* (zo) + *dat-zin*’: **Het is beter en beter dat je je koffie bij Starbucks haalt*. We gaan nader in op deze parafrase van de *beter*-constructie in paragraaf 4.

10 Zoals eerder opgemerkt in paragraaf 2 komt adviserend *beter* zowel in het Nederlands-Nederlands als in het Belgisch-Nederlands ook voor in combinatie met het werkwoord *kunnen*. In die combinatie blijft de vergelijkingsstandaard niet noodzakelijk impliciet: *Je kunt beter bij Starbucks koffie halen dan bij Albert Heijn*. Dit is een andere constructie waar we in dit artikel niet verder op ingaan.

adviserend *beter* beperkte mogelijkheden voor modificatie dan comparatief *beter*. In paragraaf 4 tonen we aan dat beide typen *beter* ook tot verschillende adverbialen behoren.

4. Adviserend *beter* als zinsadverbium

Er zijn grofweg twee klassen van adverbialen (Jackendoff 1972): VP-adverbialen (VP-bepalingen) en *clause*-adverbialen (zinsbepalingen). VP-adverbialen, zoals *hard* in *Jan lacht hard*, modificeren het predicatieve deel van de zin, terwijl *clause*-adverbialen, waaronder modale adverbialen zoals *waarschijnlijk* of negatieve adverbialen zoals *niet*, minimaal het propositionele deel van de zin modificeren. Daarnaast zijn de twee klassen van adverbialen van toepassing op verschillende syntactische domeinen. VP-adverbialen zijn bepalingen bij het lexicaal domein van de zin, dat wil zeggen de VP die bestaat uit het hoofdword en zijn argumenten. *Clause*-adverbialen zijn daarentegen bepalingen bij het functionele domein van de zin, dat wil zeggen het domein waarin eigenschappen zoals tijd, aspect en modaliteit worden uitgedrukt.¹¹ Er zijn drie verschillende tests om te achterhalen tot welke klasse een adverbium kan worden gerekend (Broekhuis & Corver 2016). Die tests worden hieronder achtereenvolgens geïllustreerd.

TEST 1 houdt in dat een VP-bepaling geparafraseerd kan worden met ‘...en X_{subject} doet dat ZP_{bepaling} ’ (Van den Hoek 1972). In (14a) komen twee adverbialen voor: *waarschijnlijk* en *zorgvuldig*. Het toepassen van TEST 1 op beide adverbialen (14b-c) laat zien dat *waarschijnlijk* (zinsadverbium) niet

11 We gaan ervan uit dat de Nederlandse zin ruwweg de hiërarchische opbouw in (i) heeft. We gaan hier niet in op de vraag wat de onderliggende woordvolgorde van het Nederlands is (SOV of SVO).

(i) [_{CP} ... C [_{TP} ... T ... [_{FP} MOD₁ [_{VP} F [_{NP} _{subject} V NP_{object}]]]]]

VP is het lexicaal domein, dat in (i) bestaat uit het hoofdword, in dit geval een transitief werkwoord, en zijn argumenten. De subject-NP vindt zijn oorsprong in het VP-domein (de zogenaamde VP-interne subject hypothese, Koopman & Sportiche (1991)) en wordt in veel gevallen naar het TP-domein verplaatst vanwege (nominatief) naamvalstoekenning. We gaan ervan uit dat VP-adverbialen deel uitmaken van het VP-domein. Zinsadverbialen, daarentegen, staan in VP-externe positie, hier schematisch weergegeven door middel van de (adverbiale) functionele projectie FP. In navolging van Cinque (1999) nemen we aan dat de *specificier*-positie van FP bezet wordt door een adverbiale zinsbepaling. TP is het functionele domein waar ‘tijd’ wordt gespecificeerd, en CP codeert de ‘illocutionaire kracht’ (bijv. declaratief, interrogatief) van de zin. Voor details over de Nederlandse zinsbouw, zie Zwart (2011), Broekhuis & Corver (2016). Zie ook paragraaf 7.

(of tenminste zeer moeilijk) op deze manier kan worden geparafraseerd, maar *zorgvuldig* (VP-adverbium) wel.

- (14) a. Jan las waarschijnlijk zorgvuldig het contract door.
- b. ?*Jan las het contract door en hij deed dat waarschijnlijk.
- c. Jan las het contract door en hij deed dat zorgvuldig.

TEST 2 (*entailment*) heeft als vertrekpunt dat een VP-bepaling de denotatie van het verbale predicaat inperkt. Als gevolg van deze inperking, impliceert (de inhoud van) het gemodificeerde predicaat (de inhoud van) het kale predicaat, maar niet andersom. Zinsadverbia, die níét de denotatie van het verbale predicaat inperken, hebben deze eigenschap niet. Ook nu geldt voor de adverbia in (14a) dat ze het verwachte patroon van TEST 2 volgen, wat blijkt uit (15a-b).

- (15) a. Jan las zorgvuldig het contract door. → Jan las het contract door.
Jan las het contract door. *→ Jan las zorgvuldig het contract door.
- b. Jan las waarschijnlijk het contract door. *→ Jan las het contract door.
Jan las het contract door. *→ Jan las waarschijnlijk het contract door.

TEST 3 heeft betrekking op zinsbepalingen en houdt in dat deze geparafraseerd kunnen worden met ‘...*het is ZP_{bepaling} (zo) + dat-zin*’. De parafrases in (16a-b) laten zien dat dit inderdaad geldt voor het zinsadverbium *waarschijnlijk* maar niet voor het VP-adverbium *zorgvuldig*.

- (16) a. Het is waarschijnlijk zo dat Jan het contract doorlas.
- b. *Het is zorgvuldig zo dat Jan het contract doorlas.

Het toepassen van de drie tests op comparatief *beter* (17) laat zien dat dit adverbium zich gedraagt als een VP-adverbium (VP-bepaling) en adviserend *beter* (18) als een zinsbepaling (*clause*-adverbium).

- (17) a. Jan las het contract beter door dan vorige keer. (bepaling van hoedanigheid)
- b. Jan las het contract door en hij deed dat beter dan vorige keer. (TEST 1)

- c. Jan las het contract beter door. → Jan las het contract door. (TEST 2)
Jan las het contract door. *→ Jan las het contract beter door.
  - d. *Het is beter (zo) dat Jan het contract doorlas. (TEST 3)
- (18) a. Beter lees je het contract voortaan door.
 b. *Je leest het contract voortaan door en je doet dat beter. (TEST 1)
 c. Je leest beter het contract. *→ Je leest het contract. (TEST 2)
 Je leest het contract. *→ Je leest beter het contract.
 d. Het is beter dat/als je het contract voortaan doorleest. (TEST 3)

Uit deze voorbeelden in (17) en (18) blijkt dat er een woordje *beter* is dat als bepaling van hoedanigheid (VP-bepaling) functioneert en een woordje *beter* dat als bepaling van modaliteit (*clause*-bepaling) functioneert. In paragraaf 6 gaan we verder in op dit modale karakter van adviserend *beter*. Dat er sprake is van twee verschillende soorten *beter* schept de verwachting dat beide bepalingen in dezelfde zin kunnen voorkomen en dat blijkt ook uit de voorbeelden in (19).

- (19) a. Beter_{modaal} lees je het contract voortaan beter_{hoedanigheid} door.
 b. Beter_{modaal} let je voortaan beter_{hoedanigheid} op.

Het hoedanige *beter* en het modale *beter* verschillen niet alleen qua distributie van elkaar – dat wil zeggen VP-bepaling versus zinsbepaling – maar ze verschillen ook van elkaar in hun paradigmatische eigenschappen. Het hoedanige *beter* maakt als vergrotende trap deel uit van de zogenaamde trappen van vergelijking: *goed* (positief) - *beter* (comparatief) - (*het*) *best* (superlatief), die als leden van hetzelfde vormelijke paradigma dezelfde rol kunnen vervullen in de zin, zoals blijkt uit (20a). Voorts zijn er de patronen *minder goed* en *het minst goed* om aan te geven dat de eigenschap ‘goed’ in mindere/de minste mate aanwezig is; zie (20b).

- (20) a. Jan las het contract goed/beter/het best door.
 b. Jan las het contract minder goed/het minst goed door.

In tegenstelling tot het hoedanige *beter* kent het modale *beter* geen positieve of superlatieve paradigma-genoten. Zoals (21a) laat zien, levert het gebruik van de vormen *goed* en *het best* een minder acceptabele zin op. Ook de patronen *minder goed* en *het minst goed* kunnen niet worden gebruikt als modale bepaling met een adviserende functie; zie (21b).

- (21) a. Beter/#goed/#het best lees je het contract voortaan door.
 b. #Minder goed/#Het minst goed lees je het contract voortaan door.

Ondanks het feit dat het modale *beter* geen deel uitmaakt van een volledig paradigma dat de trappen van vergelijking representeert, heeft het toch een zekere comparatieve waarde behouden. Zoals we eerder gezien hebben, is daarbij de *dan*-bepaling typisch afwezig (5) en is modificatie door een bepaling zoals *een stuk* (6) of *alsmaar* (7) geheel onmogelijk. In het licht van het 'uitgeklede' comparatief-grammatische gedrag van modaal *beter*, waarbij slechts het comparatieve 'uiterlijk' (vorm) en tot op zekere hoogte de comparatieve betekenis behouden zijn gebleven, kunnen we dit *beter* in navolging van Jespersen (1977: 249-250) aanduiden als een 'ex-comparatief'.¹²

Dit soort ex-comparatieve bijwoorden komen overigens meer voor in het Nederlands. Beschouw, bijvoorbeeld, de minimale paren in (22)-(24) met de bijwoorden *liever* (22), *vroeger* (23) en *eerder* (24).

- (22) a. Ik ga liever bij Starbucks koffie halen.
 b. Jan is er niet. Liever gezegd, hij is onlangs overleden.
- (23) a. Jan arriveerde drie minuten vroeger.
 b. Vroeger woonde hier niemand.
- (24) a. Ik ga eerder naar huis toe.
 b. Die broek is eerder te klein.

In de a-voorbeelden hebben we te maken met een echte comparatief. *Liever* in (22a), bijvoorbeeld, is onderdeel van de trappen van vergelijking: *graag* - *liever* - *het liefst*. Het kan gemodificeerd worden door een maatsbepaling: *veel/vele malen liever*. Tenslotte kan *liever* gecombineerd worden met een *dan*-bepaling, zoals in *Liever dan bij Albert Heijn ga ik bij Starbucks koffie halen*. Merk nu op dat deze eigenschappen niet teruggevonden worden bij

¹² Zie ook Jespersens (1977: 249-250) opmerking over Engelse *formal comparatives* in hoofdstuk VIII (*Comparison*) van *The philosophy of grammar*: '[...] we have a class of words which are, formally considered, comparatives, but are not notional comparatives in so far as they cannot take *than*: *upper*, *outer* and its doublet *utter*, *former*, etc. These have probably at no time had the true comparative functions; but *latter* and *elder*, which now share the same inability to take *than*, were formerly true comparatives of *late* and *old*, and we still in Shakespeare find *elder than*. These, then, may be called ex-comparatives.'

het bijwoord *liever* in (22b). Modificatie door *veel/vele malen*, bijvoorbeeld, levert een ongrammaticaal patroon op: **Veel/Vele malen liever gezegd*.

Het contrast tussen de a-zinnen en de b-zinnen zien we ook terug in de betekenis. In de a-zinnen hebben we te maken met een basisbetekenis die ook terug te vinden is in de positieve en superlatieve vorm. *Liever* in (22a), heeft bijvoorbeeld de betekenis ‘meer graag/met meer voorkeur’, *vroeger* in (23a) de betekenis ‘meer vroeg/op een vroeger tijdstip’, en *eerder* in (24a) de betekenis ‘meer vroeg/op een vroeger tijdstip’.¹³ In de b-zinnen hebben de betreffende bijwoorden een geheel andere betekenis: *Liever* in (22b) betekent ‘juister’, *vroeger* in (23b) ‘in het verleden’, en *eerder* in (24b) ‘wat dichterbij de waarheid komt’.

Niet alleen bij comparatieven maar ook bij superlatieven vinden we zo’n verschuiving in bijwoordstatus terug. Vergelijk, bijvoorbeeld, de volgende minimale paren:

- (25) a. Jan arriveerde het laatst.
- b. Laatst was ik bij de bakker.
- (26) a. Jan kent dit gebied het best.
- b. Jan komt hier best vaak.

In de a-zinnen hebben we te maken met een superlatiefvorm, die een van de trappen van vergelijking representeert: *laat - later - het laatst* en *goed - beter - het best*. In overeenstemming met het predicatieve gebruik van superlatieven, is het element *het* verplicht aanwezig. Een laatste indicatie dat het hier om een echte superlatief gaat, is het feit dat *aller* toegevoegd kan worden, zoals in *het allerlaatst* en *het allerbest*. In het geval van de bijwoorden *laatst* (25b) en *best* (26b) zien we een geheel ander gedrag. Ze maken niet deel uit van de trappen van vergelijking en hebben een eigen betekenis: *laatst* betekent ‘onlangs’ en *best* heeft de betekenis ‘nogal’. Ook het feit dat *het* afwezig is en dat een combinatie met *aller* onmogelijk is, laat zien dat *laatst* en *best* het superlatieve karakter hebben verloren.

Op basis van de tests uit deze paragraaf wordt het vermoeden dat het adviserende *beter* sterk verschilt van het comparatieve *beter*, bevestigd. Beide soorten *beter* behoren tot verschillende klassen adverbia: comparatief *beter* gedraagt zich als een VP-adverbium, terwijl adviserend *beter* zich gedraagt als een zinsadverbium. Dat we te maken hebben met twee typen

¹³ De positieve vorm *eer* vinden we nog terug in uitdrukkingen zoals *eerdaags*, *eertijds*, *eergisteren* (Van der Sijs 2010).

adverbia blijkt bovendien uit de observatie dat beide typen *beter* in één zin kunnen voorkomen. Een dergelijke verschuiving van een comparatieve vorm met daadwerkelijk vergelijkende (dat wil zeggen relatieve) betekenis naar een ex-comparatief bijwoord met impliciet-comparatieve betekenis zien we ook terug bij woorden als *liever*, *vroeger* en *eerder*.

5. Plaatsing van adviserend *beter* in de zin

In paragraaf 1 is al beschreven dat adviserend *beter* in de *beter*-constructie typisch vooraan in de zin staat. Voorbeeld (1) uit paragraaf 1 is hieronder herhaald als (27). Zoals eerder opgemerkt in paragraaf 2 is een zinsinterne positie van *beter* echter ook mogelijk (28), in het Belgisch-Nederlands is dit zelfs standaardtaal.

- (27) a. Beter ga je bij Starbucks koffie halen.
b. Beter bel je nu de politie.
c. Beter zoek je nu een nieuwe woning.
- (28) a. Je gaat (maar) beter bij Starbucks koffie halen. Die is veel lekkerder.
b. Je belt nu (maar) beter de politie.
c. Je zoekt (maar) beter een nieuwe woning.

Dit roept de vraag op waar adviserend *beter* uit de *beter*-constructie geplaatst wordt ten opzichte van andere bepalingen. De voorbeelden in (29) laten zien dat adviserend *beter* typisch voorafgaat aan VP-bepalingen, dat wil zeggen bepalingen die nadere informatie geven over de gebeurtenis of toestand die wordt uitgedrukt door de VP.

- (29) a. Je gaat (maar) *beter vroeger* naar huis. (bepaling van tijd)
 b. Je slaapt (maar) *beter onder een dekbed*. (bepaling van plaats)
 c. Je wordt (maar) *beter door een specialist* behandeld.
 (bepaling van de handelende persoon)
 d. Je snijdt (maar) *beter met een mes*. (bepaling van middel)
 e. Je schrijft (maar) *beter netjes*. (bepaling van hoedanigheid)

Het feit dat adviserend *beter* ter linkerzijde van de VP-bepaling staat, suggereert dat we hier te maken hebben met een zinsbepaling. Een ander verschijnsel dat laat zien dat adviserend *beter* een zinsbepaling is en als zodanig een andere syntactische positie bezet dan een VP-bepaling, heeft te maken met de plaatsing ten opzichte van het VP-interne subject in zinnen

met presentatief *er*. Beschouw de volgende zinnen, die varianten zijn van de zinnen in (29):

- (30) a. Er gaat (maar) *beter* niemand vroeg naar huis.
(bepaling van tijd)
- b. Er slaapt (maar) *beter* niemand onder een dekbed.
(bepaling van plaats)
- c. Er wordt (maar) *beter* niemand door een kwakzalver behandeld.
(bepaling van de handelende persoon)
- d. Er snijdt (maar) *beter* niemand met dit botte mes.
(bepaling van middel)
- e. Er schrijft (maar) *beter* niemand slordig.
(bepaling van hoedanigheid)

Elk van deze voorbeelden laat zien dat het adviserende *beter* links van het indefiniete subject *niemand* staat, terwijl de (vetgedrukte) VP-bepaling rechts van het indefiniete subject staat. Voorbeeld (31) laat voor de volledigheid zien dat *niemand* niet links van (maar) *beter* of rechts van de VP-bepaling kan komen te staan:

- (31) Er gaat <*niemand> (maar) *beter* <niemand> vroeg <*niemand> naar huis.

Naast de plaatsing van adviserend *beter* ten opzichte van VP-bepalingen en het VP-interne subject, is ook zijn plaatsing ten opzichte van de polariteitsbepalingen *niet* (negatief) en *wel* (affirmatief) veelzeggend. Beide bepalingen zijn zinsbepalingen, zoals onder meer blijkt uit de parafrasetest ‘...*het is* $ZP_{bepaling}$ (zo) + *dat-zin*’ (zie TEST 3 in paragraaf 4).

- (32) a. Ik reken niet/wel op ‘m.
b. Het is niet/wel zo dat ik op ‘m reken.

Beschouw nu de plaatsing van adviserend *beter* ten opzichte van de polariteitsbepalingen *niet* en *wel*:¹⁴

¹⁴ De polariteitsbepaling *niet/wel* wordt gevolgd door de PP *op* ‘m, dat het fonologisch zwakke pronomen ‘m bevat. Op deze manier sluiten we uit dat de polariteitsbepaling als een constituent-negatie kan worden opgevat, dat wil zeggen [_{PP} *niet* [_{PP} *op* XP]]. Deze constituent-negatie treffen we bijvoorbeeld aan in zinnen zoals [*Niet op* hem] *maar* [*op* haar] *rekenende ik*, waarin *hem* en *haar* focusdragende constituenten zijn. In (33) functioneert *niet/wel* dus als een zinsbepaling. Het draagt klemtoon: *Je rekent (maar) beter niet/wel op ‘m*.

- (33) Je rekent (maar) *beter* niet/wel op ‘m.

We zien dat adviserend *beter* vooraf moet gaan aan de polariteitsbepaling. Dit bevestigt het idee dat adviserend *beter* een zinsbepaling is. Het roept tevens de vervolgvraag op wat de plaatsing van adviserend *beter* is ten opzichte van andere zinsadverbia. Ofschoon een volledig onderzoek naar dit vraagstuk buiten het bestek van dit artikel valt, geven de voorbeelden in (34) de richting aan van het antwoord op deze vraag.

- [illegible]

De woordvolgorde in (34a-c), waarbij adviserend *beter* ter rechterzijde staat van een ander type zinsbepaling (hier vetgedrukt), representeert ons inziens de ongemarkeerde volgorde. Dit wordt ook bevestigd door een Google-zoekopdracht, uitgevoerd op 20 april 2020. Dit leverde de volgende resultaten ('hits') op voor de sequentie 'zinsadverbium - *maar beter*' tegenover de sequentie '*maar beter* - zinsadverbium': (i) *kennelijk maar beter* 821 keer, *maar beter kennelijk* 0 keer; (ii) *mijns inziens - maar beter* 296 keer, *maar beter - mijns inziens* 0 keer; (iii) *derhalve maar beter* 519 keer, *maar beter derhalve* 0 keer. Het patroon dat we dus waarnemen is het volgende: adviserend *beter* is een zinsadverbium dat zich qua distributie tussen 'hoge' zinsadverbia – de vetgedrukte adverbia in (34) – en het 'lage' polariteitsadverbium *wel/niet* bevindt. Dit laatste adverbium wordt wel als de scheidslijn gezien tussen het lexicale domein (VP) van de zin – het domein waarop VP-modificatie van toepassing is – en het functionele domein van de zin – het domein waar eigenschappen zoals negatie, modaliteit en discoursgerelateerde informatie gerepresenteerd zijn, bijvoorbeeld door middel van zinsbepalingen (Broekhuis & Corver 2016: 1193).

Onze bespreking van adviserend *beter* heeft aangetoond dat het een zinsbepaling is. Daarmee heeft het een andere distributie dan het hoedagnige *beter*, dat een VP-bepaling is. De verwachting is dan ook dat de twee typen *beter* in dezelfde zin kunnen voorkomen. De voorbeelden in (35) bevestigen deze verwachting:

- (35) a. Je doet (maar) *beter* van jongs af aan *beter* je best.

- b. Er scoort (maar) *beter* niemand *beter* dan Kees. Hij kan namelijk niet tegen zijn verlies.
- c. Je let (maar) *beter* [veel *beter*] op.

In al deze voorbeelden gaat het adviserende *beter* vooraf aan het hoedanige *beter*. In (35a) worden de twee typen *beter* van elkaar gescheiden door de temporele bepaling *van jongs af aan*, en in (35b) worden ze van elkaar gescheiden door het VP-interne indefiniete subject *niemand*. In (35c), ten slotte, wordt het hoedanige *beter* gemodificeerd door de maatbepaling *veel*.

Ter afsluiting van deze paragraaf wijzen we erop dat adviserend *beter* in de *beter*-constructie niet gecombineerd kan worden met subject-georiënteerde bepalingen zoals *slim genoeg* en *wijselijk*. Deze bepalingen duiden een subjectieve evaluatie van de spreker aan (36). De ongrammaticaliteit van (37) is mogelijk te wijten aan een semantische contradictie: adviserend *beter* duidt een advies aan van de zijde van de spreker, waar *wijselijk/slim genoeg* reeds een positieve evaluatie van de zijde van de spreker aanduidt.¹⁵

(36) Wijselijk/slim genoeg vertrok Jan op tijd.

(37) *Beter vertrek je **wijselijk/slim genoeg** op tijd.

Ook andere subjectief-evaluatieve adverbia, zoals *helaas*, *gelukkig*, *jammer genoeg* (38), blijken niet voor te kunnen komen binnen een zin met de *beter*-constructie (39). Het lijkt erop dat deze bepalingen niet binnen de *scope* van adviserend *beter* kunnen staan.

(38) Helaas/gelukkig/jammer genoeg vertrok Jan op tijd.

(39) *Beter vertrek je **gelukkig/helaas/jammer genoeg** op tijd.

Uit het voorgaande blijkt dat adviserend *beter* in de *beter*-constructie zich ook qua plaatsing gedraagt als een zinsadverbium. Bovendien blijkt uit de voorbeelden dat de *beter*-constructie zich niet laat combineren met subjectieve adverbia, mogelijk omdat subjectieve adverbia de positie in zouden nemen waar adviserend *beter* staat. Ze zouden met andere woorden

¹⁵ Zinnen kunnen zowel adviserend *beter* als de bepaling *wijselijk/slim* bevatten als laatstgenoemde bepaling de functie heeft van bijwoordelijke bepaling van wijze:

- (i) a. Als je niet beter kan, houd je beter wijselijk je mond. Via: <https://www.autoweek.nl/autonieuws/artikel/de-drieling-asx-c4-aircross-en-4008/>
- b. Je traint beter slim dan hard.

complementaire distributie vertonen. In paragraaf 7 zullen we echter laten zien dat de ongrammaticaliteit van deze voorbeelden niet verklaard wordt door middel van complementaire distributie maar door middel van lokali-teit (in het bijzonder *Relativized Minimality*).

6. Van comparatief adverbium naar modaal adverbium

Zoals in paragraaf 1 al aan bod kwam, drukt de *beter*-constructie een advies uit van de kant van de spreker. De spreker vindt het wenselijk dat de handeling/gebeurtenis die wordt uitgedrukt door het predicaat ook daadwerkelijk plaatsvindt. Het uitdrukken van deze wenselijkheid plaatst adviserend *beter* in de klasse van adverbia die deontische modaliteit uitdrukken. Deontische modaliteit houdt in dat de spreker – de externe bron – de inhoud van de propositie noodzakelijk (verplichting: *moeten*), wenselijk (*hopelijk*) of acceptabel (toestemming: *mogen*) acht. Er is een aantal manieren om de externe bron expliciet te maken in de syntactische structuur, bijvoorbeeld door *van* + *NP* of *volgens* + *NP* aan de zin toe te voegen. In (40) drukt de externe bron (de *ik*) expliciet verplichting (40a) of toestemming (40b) uit via *van* + *NP*. Deze constructie geeft als het ware de *point-of-view* weer. In (41) zijn *de regels* de externe bron die een verplichting oplegt aan het subject van de zin, expliciet gemaakt met *volgens* + *NP*.

- (40) a. Jan moet *van mij* koffie bij Starbucks halen.
- b. Jan mag *van mij* koffie bij Starbucks halen.
- (41) a. *Volgens de regels* moet Jan nu zijn hoed afnemen.
- b. *Volgens de regels* mag je niet met volle mond praten.

Ook adviserend *beter* kan met zo'n expliciete *point-of-view* worden gecombineerd. In (42) is een aantal voorbeelden van adviserend *beter* met vermelding van externe bronnen weergegeven.

- (42) a. Beter haal je *volgens mij* koffie bij Starbucks.
(point-of-view = spreker)
- b. Beter haal je *wat mij betreft* koffie bij Starbucks.
(point-of-view = spreker)
- c. Beter haalt Jan *volgens Els* koffie bij Starbucks.
(point-of-view = spreker/Els)
- d. Jan haalt *volgens Els* beter koffie bij Starbucks.
(point-of-view = Els)

Wat opvalt is dat de *beter*-constructie, met adviserend *beter* in zinsinitiële positie, ervoor zorgt dat de *point-of-view* bij de spreker ligt (42a-b) of kan liggen (42c). Het voorbeeld in (42c) is complexer dan de voorbeelden in (42a-b), omdat de externe bron hier niet de *ik* (de spreker) is, maar Els. Toch kan de *point-of-view* hier bij de spreker liggen, aangezien (42c) zich ook laat interpreteren als ‘Ik (de spreker) hoop dat Els (aan) Jan adviseert om bij Starbucks koffie te halen’. Dat wordt duidelijker als we wat context toevoegen, zoals in (43):

- (43) Jan haalt altijd van die vieze koffie bij de kiosk. Nu weet ik dat Els hem altijd adviseert waar hij zijn koffie moet halen. Ik vind zelf de koffie van Starbucks het lekkerst, dus: ‘Beter haalt Jan volgens Els koffie bij Starbucks’.

Dat in (42c) de *point-of-view* bij de spreker kan liggen, wordt des te duidelijker aan de hand van (42d). In (42d) staat adviserend *beter* niet in zinsinitiële positie (er is hier dus geen sprake van een *beter*-constructie), maar verder is de zin identiek aan (42c). Toch laat (42d) zich het best interpreteren als ‘Els vindt (adviseert) dat Jan zijn koffie bij Starbucks moet halen’, waarbij de *point-of-view* niet bij de spreker ligt maar bij Els. Kortom: de zin in (42c) is in isolatie (zonder context) een ambigue zin met twee mogelijke interpretaties.¹⁶ Dat blijkt ook als we aan de hoofdzin een subjectieve nevenschikkende bijzin toevoegen (44a-b). In (44a) correspondeert de *ik* in de bijzin met een lezing waarbij de *point-of-view* in de hoofdzin bij de spreker ligt, en in (44b) correspondeert de *zij* in de bijzin met een lezing waarbij de *point-of-view* in de hoofdzin bij Els ligt. In zin (45) correspondeert de *point-of-view* in de hoofdzin (Els) niet met het subject in de bijzin. Dit contrast is een indicatie dat de taalhandeling sterk samen lijkt te hangen met de syntactische structuur van de zin, en dat de *beter*-constructie met adviserend *beter* in zinsinitiële positie een andere betekenis triggert dan die met adviserend *beter* in zinsinterne positie.

¹⁶ De auteurs hebben deze zinnen ter controle aan enkele moedertaalsprekers van het Nederlands voorgelegd. Sommige sprekers interpreteren de zin in (42c) vanuit de *point-of-view* van de spreker maar vinden ook de lezing waarbij de *point-of-view* bij Els ligt acceptabel. Andere sprekers vinden alleen de interpretatie acceptabel waarbij de *point-of-view* bij Els ligt, en voor sommige sprekers geldt dat nog steeds na het lezen van de context in (43).

- (44) a. Beter haalt Jan volgens Els koffie bij Starbucks, want die vind ik (ook) lekkerder.
 b. Beter haalt Jan volgens Els koffie bij Starbucks, want die vindt zij (ook) lekkerder.
 (45) #Jan haalt volgens Els beter koffie bij Starbucks, want die vind ik (ook) lekkerder.

Zinnen met adviserend *beter* zijn directieve taaluitingen. De spreker wil met de taaluiting (taalhandeling) het gedrag van de hoorder sturen.¹⁷ Hij of zij wil de hoorder zo ver zien te krijgen dat deze het gedrag gaat vertonen dat in overeenstemming is met de propositionele inhoud van het directief (verzoeken, bevelen, vragen et cetera). Gezien het feit dat imperatieven ook directief kunnen zijn, is het niet verrassend dat adviserend *beter* ook voor kan komen in imperatieven (46), net zoals *liever* (47).

- (46) a. Ga (maar) beter naar een iets duurdere winkel, dan weet je dat je waar voor je geld krijgt.
 b. Er komt een crimineel aan! Ga (maar) beter uit zijn weg!
 c. Kom (maar) beter naar huis!
 d. Hou (maar) beter je mond!
 (47) Hou liever je mond!

Soms impliceert de *beter*-constructie meer dan een advies en kan deze ook een dreigende of dwingende betekenislaag bevatten. Die betekenislaag kan zowel expliciet als impliciet zijn. Het feit dat dreiging soms expliciet wordt uitgedrukt in de vorm van een mogelijke consequentie wanneer het subject het advies niet opvolgt, duidt erop dat de dreiging niet inherent is aan de semantiek van *beter* in de *beter*-constructie (48). De dreigende betekenis wordt in de linguïstische omgeving van *beter* gecodeerd en door middel van pragmatische implicatuur door de spreker afgeleid.¹⁸

17 Een uitzondering vormt het gebruik van de *beter*-constructie in het plusquamperfectum: *Beter had je bij Starbucks koffie gehaald*. In dat geval heeft de gebeurtenis al plaatsgevonden en kan de spreker het gedrag van de hoorder op dat moment niet meer sturen, maar er wel commentaar op geven en daarmee indirect een advies geven voor de toekomst: het was beter geweest als je nu (al) koffie bij Starbucks had gehaald, dus dat raad ik je aan voor als je weer koffie gaat halen.

18 Zie hiervoor ook de bespreking van de Engelse *better*-constructie in Denison & Cort (2010).

(48) Beter houd je je mond *of ik vertel je niks meer!*

We begonnen deze paragraaf met de observatie dat de *beter*-constructie deontische modaliteit uitdrukt. Het modale karakter van de *beter*-constructie kan zich echter op nog een andere manier manifesteren. Eerder kwam in paragraaf 4 al aan de orde dat modale zinsadverbia zoals *waarschijnlijk* belangrijke overeenkomsten delen met adviserend *beter* (49). Deze kunnen ook zinsinitieel staan (49b) en op dezelfde manier worden geparafraseerd (49c). Woordjes als *waarschijnlijk*, *hoogstwaarschijnlijk*, *misschien*, *mogelijk*, *natuurlijk*, *gegarandeerd*, *ongetwijfeld*, *noodzakelijk(erwijs)*, *vermoedelijk* en *zeker* worden ook wel epistemische adverbia genoemd. Er zijn echter ook belangrijke verschillen tussen adviserend *beter* en epistemische adverbia, zoals de mate waarin een feitelijk oordeel over de waarheid van de propositie wordt gegeven. Bovendien kunnen adviserend *beter* en epistemisch-modale adverbia ook in één zin voorkomen (50).

- (49) a. Je belt *misschien/zeker/natuurlijk* de politie.
 b. *Misschien/zeker/natuurlijk* bel je de politie.
 c. Het is *misschien/zeker/natuurlijk* zo dat je de politie belt.
- (50) a. *Beter* bel je **misschien/waarschijnlijk/vermoedelijk** even de politie.
 b. *Nog beter* bel je **misschien/wellicht/naar alle waarschijnlijkheid** even de politie.

Een groep adverbia die mogelijk meer overeenkomsten vertoont met adviserend *beter* is die van de subjectieve adverbia. Deze adverbia specificeren een mentale attitude ten opzichte van de *state-of-affairs* waarnaar wordt verwezen in de zin. Deze adverbia zijn moeilijk te onderscheiden van epistemische adverbia zoals die in (49-50), omdat ze eveneens commentaar kunnen geven op de feitelijke status van de propositie. Ze drukken bijvoorbeeld uit dat de propositie niet noodzakelijk waar of *nóg* niet waar is en geven tegelijk een evaluatie over de wenselijkheid daarvan (positief/negatief). Er zijn twee typen subjectieve adverbia: epistemische (*factieve*) adverbia en niet-epistemische (*niet-factieve*) adverbia (Broekhuis & Corver 2016: 1148). Met epistemisch-subjectieve adverbia als *helaas*, *gelukkig*, *jammer genoeg* of *vanzelfsprekend*, kan de spreker uitdrukken dat een propositie waar is en dat hij of zij daar ook een positieve of negatieve attitude bij heeft (51).

(51) Jan is *gelukkig/helaas* op tijd gearriveerd.

Met niet-epistemische adverbia, zoals *hopelijk*, kan de spreker uitdrukken dat hij of zij niet weet of de propositie waar is, maar dat hij of zij het wel goed zou vinden als dat zo zou zijn (52). Het adverbium *hopelijk* is niet-epistemisch, omdat de spreker geen evaluatie geeft over de waarheid (de feitelijke status) van de propositie. De waarheid van de propositie zonder het adverbium *hopelijk* is niet geïmpliceerd uit de waarheid van de propositie met het adverbium. Met andere woorden: als het waar is dat Jan hopelijk op tijd is gearriveerd, dan volgt daaruit niet dat hij op tijd is gearriveerd (zie ook TEST 2 in paragraaf 4).

(52) Jan is *hopelijk* op tijd gearriveerd.

Adviserend *beter* vertoont zowel kenmerken van een epistemisch als een niet-epistemisch subjectief adverbium. In het voorbeeld in (53) kan adviseerend *beter* een niet-epistemische lezing krijgen. Stel de context is als volgt. De spreker heeft iets laten liggen bij Marie thuis en gaat het ophalen. Hij spreekt daarom de hoop uit dat Marie thuis is en hij niet voor een gesloten deur komt te staan. Bij het uitspreken van de propositie dat Marie thuis is weet hij niet of deze waar is, maar hij drukt wel uit dat dit voordelig voor hem zou zijn. De zin in (53) met *beter*-constructie zou zodoende niet alleen geparafraseerd kunnen worden als *Het is beter zo dat Marie thuis is* (zie TEST 3 in paragraaf 4) maar ook als *Ik hoop dat Marie thuis is*.

(53) Beter is Marie thuis.

Aangezien met de *beter*-constructie een advies wordt geuit, is het vanzelfsprekend dat de gebeurtenis in de propositie niet al heeft plaatsgevonden (met een enkele uitzondering, zie voetnoot 17). In die zin is het advies noodzakelijk *niet-factief*. Een belangrijke overeenkomst die adviserend *beter* deelt met (factieve) subjectief-epistemische adverbia als *gelukkig* en *helaas* is dat er een positieve of negatieve evaluatie ten opzichte van de propositie wordt geuit (54-55).¹⁹

19 Dit soort betekenisverschuivingen zien we ook bij andere bijwoorden. Boogaart (2009) bespreekt in zijn artikel over een retorische *straks*-constructie hoe het woordje *straks* niet alleen een temporele betekenis kan hebben (als predicaatsbepaling), maar ook modaal kan worden gebruikt (als zinsbepaling): *Van wie hoort dat stuk gespuis? Straks heb ik Artis in m'n huis!* (Boogaart 2009: 167). Hij laat zien dat het modale *straks* kenmerken vertoont van epistemisch-modale uitdrukkingen (*misschien*, *vermoedelijk*, *niet*), omdat met modaal *straks* wordt uitgedrukt dat de stand van zaken in de uiting op het moment van spreken *mogelijk* al geldt. Hij laat ook zien dat modaal *straks* kenmerken vertoont van gevoelsmodaliteiten (*helaas*, *gelukkig*), omdat het een negatieve evaluatie ten opzichte van de propositie uitdrukt ('onwenselijkheid').

- (54) a. Jan is gelukkig/helaas op tijd gearriveerd.
- b. Gelukkig/helaas is Jan op tijd gearriveerd.
- c. Het is gelukkig/helaas zo dat Jan op tijd is gearriveerd.
- (55) a. Jan is beter op tijd gearriveerd.
- b. Beter is Jan op tijd gearriveerd.
- c. Het is beter zo dat Jan op tijd is gearriveerd.

Zowel adviserend *beter* als de subjectieve epistemische adverbia kunnen in zinsinitiële positie (54b-55b) staan en op dezelfde manier worden geparafraseerd (54c-55c). Dat er sprake is van semantische overlap tussen subjectief-epistemische adverbia en adviserend *beter* blijkt ook uit het feit dat beide niet in één zin tegelijk kunnen voorkomen, zie voorbeeld (39) dat hieronder is herhaald als (56).

- (56) *Beter vertrek je **gelukkig/helaas/jammer genoeg** op tijd.

Deze kenmerken van de *beter*-constructie laten zien dat een louter deontisch-modale interpretatie van adviserend *beter* onvoldoende recht zou doen aan de semantische rijkdom van de constructie.²⁰

7. Syntactische analyse

In deze paragraaf wordt een voorstel gedaan voor een syntactische analyse van de *beter*-constructie waarbij pragmatische principes een belangrijke rol spelen (Birner & Ward 1998). De gedachte dat pragmatiek sterke invloed uitoefent op het al dan niet voorkomen van de *beter*-constructie komt voort uit de observatie dat voor het interpreteren van de *beter*-constructie de talige of situationele context nodig is. Adviserend *beter* lijkt immers te reageren op een expliciet of impliciet topic; het duidt namelijk een afwijking, een verandering of een afsluiting van dat topic aan (zie ook Denison & Cort 2010). Dit wordt bijvoorbeeld duidelijk uit het volgende discourse-fragment:

- (57) Jan: 'Ik ga koffie bij Albert Heijn halen.'
- Piet: 'Beter ga je bij Starbucks koffie halen.'

²⁰ Het is ook denkbaar dat adviserend *beter* soms een dynamisch-modale interpretatie krijgt. Dat zou typisch het geval zijn wanneer *beter* samengaat met het modale hulpwerkwoord *kunnen*, een *dynamic dispositional* (Broekhuis & Corver 2016: 884-885). Zoals eerder besproken in paragraaf 2 laten we deze constructie in dit artikel verder buiten beschouwing.

In de uiting van Piet bestaat het topic uit de gedeelde kennis van beide gesprekspartners dat het subject (Jan) koffie zou gaan halen bij Albert Heijn. De spreker biedt het subject een alternatief dat hij of zij zelf beter zou vinden (= subjectieve evaluatie): koffie gaan halen bij Starbucks. Met andere woorden: ten opzichte van de gedeelde kennis (de *common ground*) – het idee om koffie te gaan halen bij Albert Heijn – markeert adviserend *beter* een alternatief. De spreker biedt nieuwe informatie, een advies, en die informatie staat in contrast met de *common ground*.

Feitelijk hebben we hier te maken met een impliciete vorm van comparatie: Het advies – koffie bij Starbucks halen – wordt door de spreker gepresenteerd als zijnde *beter dan* de *common ground* – koffie bij Albert Heijn halen. Het feit dat *beter* in (57) een alternatief markeert ten opzichte van een impliciet of expliciet topic (de *common ground*) leidt ons tot de conclusie dat *beter* contrastieve focus aanduidt. Het accent dat zinsinitieel *beter* typisch draagt in een zin als (57) ondersteunt een focusanalyse. Naast de focus die geassocieerd is met vooropgeplaatst *beter* kan ook *Starbucks*, dat eveneens accent draagt, als focusinformatie geanalyseerd worden.²¹ De constituent *Starbucks* duidt de alternatieve waarde aan van de variabele *x* in de presuppositie *Jan gaat koffie bij x halen*. Samenvattend kunnen we stellen dat Piets uiting in (57) twee focusdragende elementen bevat: (i) het zinsinleidende *beter*, dat een contrast met de *common ground* markeert, en (ii) het locatie-aanduidende *Starbucks*, dat de alternatieve waarde vormt van de locatie-variabele (*bij x*).²²

De *common ground* hoeft overigens niet per se door de discourse-context te worden aangereikt. Deze kan ook situationeel bepaald zijn. Stel je bijvoorbeeld voor dat Jan en Piet koffie willen halen bij Albert Heijn maar dat de winkel bij aankomst gesloten blijkt te zijn vanwege een verbouwing. In dat geval kan Jan tegen Piet zeggen: 'Beter gaan we bij Starbucks koffie halen.' De *common ground* – koffie halen bij Albert Heijn – blijkt geen optie te zijn en dat leidt tot het advies om naar een alternatieve plek (Starbucks) te gaan.

21 Dit betekent niet dat zinsintern *beter* geen (contrastieve) focus kan aanduiden. Je kunt zinsinterne focus hebben; verplaatsing is niet altijd noodzakelijk. Vooropplaatsing is echter een manier om focus in de structuur van de zin te markeren (extra prominent te maken) in plaats van louter fonologisch.

22 Uitingen met meer dan twee focusdragende elementen zijn ook mogelijk als reactie op de uiting van Jan in (57), bijvoorbeeld: *Beter ga je thee bij de Jumbo halen* of *Beter ga je thee naar de groothandel brengen*.

Er zijn ook situaties denkbaar waarbij een spreker een zin als *Beter ga je bij Starbucks koffie halen* gewoon *out of the blue* uit, dus zonder dat de hoorder uit de voorafgaande discourse of de situationele context kan opmaken wat het topic van gesprek is. Neem bijvoorbeeld het volgende discourse-fragment, waarbij de zoon op het punt van vertrekken staat en de vader weet dat zijn zoon gewoonlijk koffie bij Albert Heijn haalt voordat deze de trein pakt.

(58) Vader: 'O ja, beter ga je vandaag bij Starbucks koffie halen!'

Zoon: 'Hoezo?'

Vader: 'De Albert Heijn winkel is deze week gesloten vanwege een verbouwing.'

De zoon kan het *out of the blue* advies van zijn vader plaatsen in de wetenschap dat vader en zoon de kennis delen dat laatstgenoemde zijn koffie gewoonlijk bij Albert Heijn haalt. Het enige wat de zoon wil weten is de reden (*hoezo*) van het advies.

Een kenmerkende eigenschap van de *beter*-constructie in (57) is de plaatsing van adviserend *beter* in zinsinitiële positie. Zoals we in paragraaf 5 zagen, is het ook mogelijk om *beter* in zinsinterne positie te hebben, zoals bijvoorbeeld in zin (28a): *Je gaat (maar) beter bij Starbucks koffie halen*. We nemen aan dat de zinsinterne positie de basispositie is van adverbialia en dat de zinsinitiële positie een afgeleide positie is waarin adverbialia prominenter kunnen worden gemaakt; dat wil zeggen, een positie die het resultaat is van een verplaatsingsoperatie naar de linkerperiferie van de zin. Dit maakt de *beter*-constructie in (57) een niet-canonieke syntactische structuur (zie Birner & Ward 1998, 2009): het is een inversiezin met *beter* in zinsinitiële positie gevolgd door het finiete werkwoord (*ga*), het subject (*je*) en de rest van de zin (*koffie bij Starbucks halen*).

Voordat we de vooropplaatsing van *beter* nader beschouwen, proberen we eerst de basispositie van *beter* in de syntactische structuur nauwkeuriger te identificeren. Zoals we in paragraaf 5 hebben laten zien, is zinsintern *beter* een zinsbepaling die typisch volgt op andere zinsbepalingen (zie (34)), voorafgaat aan een polariteitsbepaling zoals *niet/wel* (33), en tevens voorafgaat aan het VP-interne subject (30) en VP-adverbialia (29). Deze plaatsing van het zinsinterne *beter* wordt ook nog eens geïllustreerd in (59):²³

23 Een adverbium zoals *liever* bezet precies dezelfde positie: *Haal dus maar liever niet bij Albert Heijn je koffie!*

- (59) a. ...dat je waarschijnlijk maar **beter** niet bij Starbucks koffie bestelt.
 b. ...dat er waarschijnlijk maar **beter** wel iemand bij Starbucks koffie bestelt.

Waarschijnlijk is een (zins)bepaling van epistemische modaliteit, *maar* is een discourse-partikel,²⁴ *niet/wel* is een bepaling van polariteit, en *bij Starbucks* is een adverbiale bepaling van plaats bij de VP *koffie halen*. Het indefiniëte *iemand* in (59b) bevindt zich in de VP-interne subject positie, dat wil zeggen de positie waarin *iemand* zijn semantische rol (agens) ontvangt van het werkwoord (Koopman & Sportiche 1991). Binnen de generatieve taalkunde wordt aangenomen dat ook een definit subject zoals *je* in (59a) zijn oorsprong vindt in deze VP-interne positie, en wel om zijn semantische rol (agens) te ontvangen van het werkwoord. De positie die *je* inneemt in (59a) is het resultaat van verplaatsing van het pronomen *je* naar de *specificier*-positie van T(ense) P(hrase). In wat volgt zullen we niet meer ingaan op de plaatsing van het subject, omdat het voor de syntactische analyse van adviserend *beter* geen rol speelt.

In navolging van Cinque (1999) nemen we aan dat adverbia en partikels specifieke hiërarchische posities bezetten in de zinsstructuur.²⁵ Er is dus een hiërarchische ordening van projecties die adverbiale informatie representeren. Verder worden adverbia die naast een zinsinterne positie ook een zinsperifere positie kunnen bezetten als *phrases* (XP) geanalyseerd. Deze *phrases* bezetten de *specificier*-positie van een adverbiale projectie en kunnen naar een landingspositie worden verplaatst in de linkerperiferie van de zin. De adverbiale bepalingen *waarschijnlijk*, *beter* en *bij Starbucks* vertonen het gedrag van een *phrasal* constituent.

24 In navolging van Foolen (1993) nemen we aan dat het discourse-partikel *maar* aanduidt dat de *common ground* informatie bevat over een alternatief voor de propositie die wordt uitgedrukt door de *maar* bevattende zin. Zie ook Broekhuis & Corver (2017).

25 Binnen de generatieve taalkunde zijn er twee belangrijke theorieën over de plaatsing van adverbiale elementen. Volgens de ene theorie worden bepalingen vrijelijk vastgehecht ('geadjungeerd') in de syntactische structuur en wordt de onderlinge ordening van adverbiale bepalingen geregeld door semantische-*scope*-principes die van toepassing zijn op de syntaxis-semantiek *interface* (Ernst 2002). Volgens de andere theorie bezetten adverbiale bepalingen de *specificier*-positie van functionele hoofden die een specifiek betekenis-element representeren, zoals negatie, modaliteit, aspect et cetera (Cinque 1999). Een systematische vergelijking van beide kaders valt buiten het bestek van dit artikel.

- (60) a. *Waarschijnlijk* ga je -- maar beter niet bij Starbucks je koffie bestellen.
 b. *?Beter* ga je waarschijnlijk maar -- niet bij Starbucks je koffie bestellen.
 c. *Bij Starbucks* ga je waarschijnlijk maar beter niet -- je koffie bestellen.

Het discourse-partikel *maar* en de polariteitsbepaling *niet* gedragen zich als hoofden (X^o) van een adverbiale projectie. Zij kunnen niet naar de linkerperiferie van de zin worden verplaatst:

- (61) a. **Maar* kun je waarschijnlijk -- beter niet bij Starbucks je koffie bestellen.
 b. **Niet* kun je waarschijnlijk maar beter -- bij Starbucks je koffie bestellen.

Op basis van het bovenstaande komen we tot de volgende ‘adverbiale lagen’ voor een *beter*-zin als (59a):

- (62) ..... [_{ModP} waarschijnlijk [_{Mod'} Mod^o [_{FocP} [_{Foc} maar] [_{EvalP} beter [_{Eval'} Eval^o [_{PolP} [_{Pol} niet] [_{VP} bij Starbucks je koffie bestellen]]]]]]]]]

In deze representatie staat adviserend *beter* in de *specificier*-positie van een Evaluative (mood) Phrase (EvalP); zie Cinque (1999: 84-85). In deze adverbiale laag wordt de houding van de spreker uitgedrukt ten opzichte van de inhoud ‘bij Starbucks je koffie bestellen’. Deze houding wordt uitgedrukt in de vorm van een advies: *beter*. Dat advies betreft het wel of niet doen van iets – *in casu*: bij Starbucks je koffie halen – waarbij het advies een alternatief inhoudt ten opzichte van de *common ground*.

Het feit dat de evaluerende spreker iets adviseert (*‘doe x wel!’*) of juist afraadt (*‘doe x niet!’*) is in overeenstemming met de hiërarchische ordening van de EvalP en de Polarity Phrase (PolP): *beter* heeft bereik over (d.w.z. c-commandeert) de informatie in PolP; zie ook Broekhuis & Corver (2017).²⁶

²⁶ C-commanderen verwijst naar een structurele relatie tussen twee constituenten in een syntactische structuur. De c-commandeer-relatie kan als volgt gedefinieerd worden (Reinhart 1976): A c-commandeert B als aan de volgende condities wordt voldaan: (i) A ≠ B, (ii) A domineert niet B, (iii) de constituent waardoor A onmiddellijk gedomineerd wordt, domineert ook B. Toegepast op de structuur in (62), in het bijzonder op de relatie tussen de

Het is daarbij aannemelijk dat het bevestigende polariteits-element (*wel*) niet gerealiseerd wordt (d.w.z. *covert* blijft) in de zinsstructuur zoals in de zinnen (63a-b), waarin *beter* in zinsperifere positie staat. Wanneer de *common ground* van alle gesprekspartners echter de gedeelde aanname zou zijn dat de koffie van Starbucks juist niet lekker is en tegelijkertijd de verwachting is dat het subject (de hoorder) hier wél koffie zou gaan halen, dan zou het ontkennende element (*niet*) van de PolP juist wel uitgespeld (*overt*) zijn (63c). Een derde mogelijkheid is dat de gedeelde kennis van alle gesprekspartners uit het feit bestaat dat het subject (de hoorder) heeft overwogen om bij Starbucks koffie te halen, maar uiteindelijk anders heeft besloten, tegen de wens van de spreker in. In dat geval wordt het bevestigende element (*wel*) in tegenstelling tot (63b) wel uitgespeld en krijgt het nadruk (63d).

- (63) a. Beter ga je bij Starbucks koffie halen.
- b. Beter ga je $\emptyset$ bij Starbucks koffie halen.
- c. Beter ga je **niet** bij Starbucks koffie halen.
- d. Beter ga je **wél** bij Starbucks koffie halen.

Met de zinnen in (63) zijn we weer terug bij het gebruik van adviserend *beter* in de linkerperiferie van de zin. De vraag die hier rijst is de volgende: hoe komt *beter* in zinsperifere positie te staan en wat is de aard van deze perifere positie? De *hoe*-vraag kan eenvoudig worden beantwoord: *beter* wordt vanuit zijn basispositie – de *specificier*-positie van EvalP – naar een landingspositie in de linkerperiferie van de zin verplaatst. Dat er sprake is van verplaatsing van *beter* wordt door een aantal gedragseigenschappen van *beter* gesuggereerd. De eerste eigenschap betreft de afstandsrelatie tussen *beter* en de propositie waarover het bereik heeft. Laten we beginnen met de observatie dat zinsinitieel *beter* in een korte-afstandsrelatie kan staan met de rest van de zin. Dit houdt in dat *beter* bereik heeft over de propositionele inhoud van de *hoofdzin*. Dit zien we bijvoorbeeld in Piets uiting in het discourse-fragment in (64a), waarin *beter* betrekking heeft op de propositie ‘Els denkt x’. We kunnen in dat geval de zin parafraseren met: ‘Het is beter dat Els x denkt’. Naast deze korte-afstandsrelatie kan zinsinitieel *beter* ook in een lange-afstandsrelatie staan, wat betekent dat *beter*, dat zich aan het begin van de hoofdzin bevindt, bereik heeft over de propositionele

constituent *beter* en de constituent *niet*: *beter* (=A) c-commandeert *niet* (=B), omdat voldaan wordt aan de volgende condities: (i) $A \neq B$, (ii) A domineert niet B, en (iii) de constituent waardoor *beter* (=A) onmiddellijk gedomineerd wordt, namelijk EvalP, domineert ook *niet* (=B).

inhoud van de *bijzin*. Dit zien we bijvoorbeeld in het discourse-fragment in (64b). Piets uiting kan in dit geval geparafraseerd worden als: ‘Ik denk dat het beter is dat x’, waarbij ‘x’ gelijk staat aan de propositie ‘je gaat koffie bij Starbucks halen’. In (64b) lijkt adviserend *beter* de ingebedde propositie dus ‘op afstand’ te modificeren. In de generatieve taalkunde wordt echter aangenomen dat modificatie-afhankelijkheden tussen een bepaling (de *modifier*) en het bepaalde (de *modifiee*) typisch lokaal zijn; dat wil zeggen dat de *modifier* en de *modifiee* zijn ingebed in dezelfde deelzin (‘clause’); zie Jackendoff (1972), Cinque (1999), Ernst (2002).²⁷ Op basis van deze aanname stellen we voor dat *beter* in (64b) zijn oorsprong vindt in de *bijzin*, en wel in de *specifier*-positie van EvalP. De plaatsing van *beter* aan het begin van de hoofdzin is dan het resultaat van verplaatsing uit de *bijzin* naar de beginpositie van de hoofdzin.²⁸ In Piets uiting in (64a), wordt *beter* eveneens naar voren verplaatst maar dan vanuit de *specifier*-positie van een EvalP die deel uitmaakt van de hoofdzin.

- (64) a. Jan: ‘Ik hoop niet dat Els denkt dat ik koffie bij Starbucks ga halen.’
 Piet: ‘Inderdaad! Beter denkt Els dat jij koffie bij Albert Heijn gaat halen.’
 b. Jan: ‘Ik ga koffie bij Albert Heijn halen.’
 Piet: ‘Beter denk ik dat je koffie bij Starbucks koffie gaat halen.’

27 Dat modificatierelaties lokaal zijn, wordt ook gesuggereerd door het bereik van bijwoorden in zinsinterne positie. Het hoedanigheidsbijwoord *hartstochtelijk* kan bijvoorbeeld alleen bereik hebben over de propositionele inhoud van de *bijzin* als het deel uitmaakt van diezelfde *bijzin*, zoals in (ia). Als *hartstochtelijk* een zinsinterne positie bezet in de hoofdzin, zoals in (ib), kan het onmogelijk geïnterpreteerd worden als een bepaling bij de propositionele inhoud van de *bijzin*. Het moet dan lokaal geïnterpreteerd worden als zijnde een bepaling bij de propositionele inhoud ‘zij hoopte x’. Als (*hoe*) *hartstochtelijk* echter in zinsinitiële positie staat in de hoofdzin, dat wil zeggen de [Spec,CP]-positie die binnen de generatieve taalkunde geassocieerd wordt met verplaatst materiaal (Koster 1975; Den Besten 1983), dan is zowel een korte-afstandsinterpretatie mogelijk – *hoe hartstochtelijk* als bepaling binnen de hoofdzin – als een lange-afstandsinterpretatie – *hoe hartstochtelijk* als bepaling binnen de *bijzin*; zie hiervoor (ic). Deze ambiguïteit kan verklaard worden door middel van verplaatsing: In het eerste geval is *hoe hartstochtelijk* naar voren verplaatst binnen de hoofdzin, in het tweede geval vanuit de *bijzin* naar de hoofdzin.

- (i) a. Zij hoopte [dat Piet *hartstochtelijk* naar haar verlangde].
 b. Zij hoopte *hartstochtelijk* [dat Piet naar haar verlangde].
 c. *Hoe hartstochtelijk* hoopte zij [dat Piet naar haar verlangde].
 Hoofdzinslezing: ‘Zij hoopte hartstochtelijk dat Piet naar haar verlangde.’
 Bijzinslezing: ‘Zij hoopte dat Piet hartstochtelijk naar haar verlangde.’

28 In de generatief-syntactische theorie vindt verplaatsing uit de finiete *bijzin* plaats via de *specifier*-positie van C(omplementizer)P(hrase), een proces dat wordt aangeduid als ‘successief-cyclische verplaatsing’ (Chomsky 1977).

Een tweede argument om aan te nemen dat zinsinitieel *beter* verplaatst is, betreft zogenaamd eilandgedrag. Zoals Ross (1984) heeft laten zien voor het Engels, kunnen adverbia niet over een negatie heen worden verplaatst. Ross noemt dit het *inner island* effect. Adverbia verschillen op dit punt van argument-NPs. Dit contrast wordt aangetoond door het minimale paar in (65): het pronominale argument *wat* kan wel over negatie (*niet*) heen worden verplaatst, het adverbiale element *zo* kan dat echter niet.²⁹ Kortom, een negatief woord zoals *niet* maakt het zinsdomein waar het bereik over heeft 'opaak' (dat wil zeggen ontoegankelijk) voor extractie.

- (65) a. Jan was hier, *wat*_i wij (niet) t_i wisten.
 b. Jan was hier, *zo*_i als wij (*niet) t_i wisten.

Beschouw nu het volgende discourse-fragment:

- (66) Jan: 'Ik denk dat ik beter bij Albert Heijn mijn koffie kan gaan halen.'
 Piet: 'Daar ben ik het niet mee eens.
 Ik denk *niet* dat je *beter* bij Albert Heijn je koffie kunt gaan halen.'

In de tweede uiting van Piet bevat de hoofdzin de polariteitsbepaling *niet* en de bijzin het adviserende *beter*. De zin heeft de volgende betekenis: 'Ik denk dat het niet zo is dat je beter bij Albert Heijn je koffie kunt gaan halen.'

Merk nu op dat het onmogelijk is om een zin zoals (67) te hebben:³⁰

- (67) **Beter*_i denk ik *niet* dat je t_i bij Albert Heijn je koffie kunt gaan halen.

Voor ons gevoel is deze zin slechter dan die in (64b), waar *beter* eveneens aan het begin van een hoofdzin staat. De ongrammaticaliteit van (67) kan geanalyseerd worden als een *inner island* effect: een adverbiaal element mag niet over een negatie heen worden verplaatst.³¹

²⁹ Ross (1984) geeft als voorbeelden:

- (i) a. Bill is here, which they (don't) know.
 b. Bill is here, as they (*don't) know.

³⁰ In overeenstemming met de theorie van Ross, kan het interrogatief-pronominale argument *wat* wel over de negatie *niet* heen worden verplaatst:

- (i) Wat_i denk je niet dat je beter bij Albert Heijn t_i kunt gaan halen?

³¹ Een reviewer merkt terecht op dat (67) eveneens fout is als het positieve-polariteits-element *wel* deel uitmaakt van de hoofdzin, zoals in *Beter denk ik *wel* dat je bij Albert Heijn je koffie kunt gaan halen. Dit suggereert dat de *Inner Island* conditie van Ross (1984)

Een derde argument ter ondersteuning van een verplaatsingsanalyse van zinsinitieel *beter* is gebaseerd op de observatie in (39), hier herhaald als (68):

(68) *Beter vertrek je **gelukkig/helaas/jammer** genoeg op tijd.

Deze zin laat zien dat zinsinitieel *beter* niet samen met een subjectief-evaluatief adverbium zoals *helaas* voor kan komen. Men zou op basis hiervan kunnen concluderen dat *beter* en *helaas* in complementaire distributie zijn en dat deze complementariteit veroorzaakt wordt door het feit dat beide subjectief-evaluatieve adverbia hun oorsprong vinden in dezelfde syntactische basispositie. Dit laatste kan echter niet het geval zijn. Zoals de voorbeelden in (69) laten zien, staan *beter* en *helaas* in verschillende posities in de zin. Ze hebben een andere ordening ten opzichte van andere adverbia.³²

- (69) a. Ze gaan <helaas> waarschijnlijk <%helaas> naar Starbucks.³³
 b. Ze gaan <*beter> waarschijnlijk <beter> naar Starbucks.

Het bovenstaande minimale paar laat zien dat *helaas* vooraf moet gaan aan het epistemisch-modale adverbium *waarschijnlijk*, terwijl *beter* er juist op moet volgen.

Deze verschillende distributie van evaluatief *helaas* en adviserend *beter* wekt de verwachting dat ze samen voor zouden moeten kunnen komen

veralgemeniseerd moet worden: Een adverbiaal element mag niet over een (positief/negatief) polariteitselement heen worden verplaatst. Deze veralgemenisering van de lokaliteitsconditie is precies waar Rizzi's (1990) *Relativized Minimality* principe voor staat.

³² Zie Koster (1978: 206-209) voor een korte bespreking van woordvolgorderrestricties in zinnen die evaluatief *helaas* en epistemisch *waarschijnlijk* bevatten.

³³ Een anonieme reviewer vindt ook de volgorde 'waarschijnlijk helaas' acceptabel. Deze volgorde is niet grammaticaal volgens Koster (1978), een oordeel dat wordt gesteund door Danckaert & Haegeman (2012). Om na te gaan of er een empirische basis is voor dit oordeel, is een Google-zoekopdracht uitgevoerd op 16 juni 2020, met de volgende resultaten:

'helaas waarschijnlijk op' 1120 hits

'waarschijnlijk helaas op' 220 hits

'helaas waarschijnlijk uit' 382 hits

'waarschijnlijk helaas uit' 6 hits

'helaas waarschijnlijk in' 752 hits

'waarschijnlijk helaas in' 9 hits

De scores laten zien dat er sprekers zijn die de volgorde 'waarschijnlijk helaas' ook acceptabel vinden, maar er is wel een duidelijk kwantitatief verschil. Daarom is de volgorde 'waarschijnlijk helaas' in (69a) gemarkeerd als %.

in een zin. Het voorbeeld in (70) laat zien dat dit inderdaad het geval is, waarbij het volgende geldt voor de spreker: hij is geen fan van Starbucks als bedrijf maar vindt de koffie van Starbucks lekkerder dan die van andere koffieplekken.

(70) Je gaat helaas waarschijnlijk beter je koffie bij Starbucks halen.

Merk op dat *helaas* gemakkelijk naar zinsinitieële positie verplaatst kan worden:

(71) *Helaas*_i ga je t_i waarschijnlijk *beter* je koffie bij Starbucks halen.

Vooropplaatsing van *beter* levert echter een veel minder acceptabele zin op:

(72) ?**Beter*_i ga je *helaas* waarschijnlijk t_i je koffie bij Starbucks halen.

Het contrast tussen (71) en (72) doet denken aan het zogenaamde *Relativized Minimality* principe (Rizzi 1990). Volgens dit lokaliteitsprincipe op verplaatsingsoperaties is het niet toegestaan om in de basisconfiguratie ‘...A₁...A₂...’ constituent A₂ over constituent A₁ heen te verplaatsen, waarbij de basisconfiguratie de volgende eigenschappen heeft: (i) constituent A₁ c-commandeert constituent A₂, en A₁ en A₂ zijn van hetzelfde type. Om een voorbeeld te geven: een *wh-phrase* kan niet over een andere *wh-phrase* heen worden verplaatst (het zogenaamde *wh-eiland effect*). Voorbeeld (73) laat dat zien: *wie* kan niet over *wanneer* heen worden verplaatst. Het effect van zo’n verplaatsing is een representatie waarin het vraagwoord *wie* te ver af staat van zijn spoor (t_i). Anders geformuleerd: er is een vraagwoord (*wanneer*) dat structureel dichter bij het spoor van *wie* staat dan *wie* zelf. Lokaliteit wordt dus geschonden.³⁴

(73) *[_{CP} Wie_i vraag jij je af [_{CP} **wanneer**_k ik t_k t_i ontmoet heb]]?

In (72) hebben we eveneens een *Relativized Minimality* configuratie, waarbij A₁ en A₂ allebei adverbia zijn: het subjectief-adviserende adverbium *beter* wordt over het subjectief-evaluatieve adverbium *helaas* heen verplaatst. Het spoor (t_i) van *beter* staat niet in een lokale relatie met het verplaatste

34 CP in (73) staat voor Complementizer Phrase.

beter; het bijwoord *helaas* intervenueert.³⁵ We hebben dus te maken met een schending van de lokaliteitseis op verplaatsing.

Nu we hebben aangetoond dat adviserend *beter* als gevolg van verplaatsing in de linkerperiferie van de zin komt te staan, kunnen we ons richten op de vraag aangaande de aard van de landingspositie. In generatief-taalkundige analyses van de Nederlandse zin wordt de eerste zinspositie veelal geanalyseerd als de *specifier*-positie van Complementizer Phrase (CP). Het finiete werkwoord dat in tweede positie staat in de hoofdzin bevindt zich dan in C, het welbekende *Verb Second* verschijnsel (zie Koster 1975; Den Besten 1983).³⁶

(74) [_{CP} BETER_i [_C ga_k [_{TP} je t_i bij Starbucks koffie halen t_k]]].

In (74) staat adviserend *beter* in de *Specifier*-positie van CP als gevolg van verplaatsing. De hoofdletters duiden aan dat het hier gaat om verplaatsing van een constituent die contrastieve focus markeert. Zoals we eerder hebben aangegeven gaat het om een contrast met de *common ground* ('persoon x gaat koffie bij Albert Heijn halen'). Op basis van het focusdragende karakter van *beter* in (74) stellen we voor dat we in deze zin te maken hebben met een Focus-verplaatsingsoperatie: een element dat een contrastieve relatie aanduidt (in dit geval met de *common ground*) wordt naar de beginpositie van de zin verplaatst: de *specifier*-positie van CP.

Laten we ter afsluiting terugkeren naar een observatie die we maakten aan het begin van deze paragraaf, namelijk dat zinnen zoals *Beter ga je bij Starbucks koffie halen*, maar ook de zinsinterne variant *Je gaat beter bij Starbucks koffie halen*, feitelijk twee focusdragende elementen bevatten: het vooropgeplaatste (of zinsinterne) *beter* en het locatie-aanduidende *Starbucks*. Zoals we eerder aangaven, dragen beide focusaccent: *Beter ga je bij Starbucks koffie halen*, of in het geval van de zinsinterne variant: *Je gaat beter bij Starbucks koffie halen*. Het adviserende *beter* markeert het

35 Voor ons gevoel kan het bijwoord *beter* (met focusaccent) wel over *waarschijnlijk* heen verplaatst worden; zie (ia). Dit heeft mogelijk te maken met het feit dat ze tot een verschillende adverbiale klasse behoren. Voor de volledigheid voegen we toe dat *waarschijnlijk* niet over *helaas* heen kan worden verplaatst; zie (ib). Dit is misschien verrassend omdat ze tot verschillende adverbiale klassen behoren. Dit laat ook zien dat diepgaander onderzoek naar woordvolgordepatronen met adverbia nodig is. Voor het Engels, zie: Li, Shields & Lin (2012).
(i) a. Béter_i ga je waarschijnlijk t_i je koffie bij Starbucks halen.
b. *Waarschijnlijk_i ga je helaas t_i je koffie bij Starbucks halen.

36 Zie Zwart (1997) voor een analyse waarin het subject van de Nederlandse hoofdzin in Spec,TP staat in zinnen met zogenaamde 'rechte woordschikking'.

contrast met de *common ground* ('de aangesprokene gaat koffie bij Albert Heijn halen') en *Starbucks* staat in een contrastieve relatie met *Albert Heijn*. *Starbucks* is met andere woorden de alternatieve waarde voor de variabele *x* in de presuppositie 'de aangesprokene gaat koffie bij *x* halen'. Het focusdragende *beter* duidt een evaluatie en advies van de zijde van de spreker aan ten aanzien van de alternatieve waarde voor de variabele, namelijk dat die waarde (*in casu* 'bij Starbucks') beter is. We stellen voor dat de structurele relatie 'c-commanderen' een rol speelt bij het leggen van deze relatie: het focusdragende *beter*, dat de *specifier*-positie van *Eval(uative)P(hrase)* als basispositie heeft, legitimeert een focus dragende *phrase* – (*bij*) *Starbucks* – in zijn c-commandeer-domein. Schematisch ziet dat eruit zoals in (75), waarbij (75a) zinsintern *beter* representeert en (75b) zinsperifeer *beter*.³⁷ Ook in het laatste geval gaat het om de c-commandeer-relatie tussen *beter* in zijn basispositie – de *specifier*-positie van *EvalP* – enerzijds en de bepaling *bij Starbucks* anderzijds. Het spoor (*t_i*) dat de *specifier*-positie bezet is het resultaat van Focus-verplaatsing van *beter* naar de *specifier*-positie van *CP*.

- (75) a. [_{CP} Je_j [_{C'} gaat_k [_{TP} t_j [_{EvalP} BETER [_{Eval'} Eval^o [_{VP} bij STARBUCKS je koffie halen t_k]]]]]]].
 b. [_{CP} BETER_i [_{C'} ga_k [_{TP} je [_{EvalP} t_i [_{Eval'} Eval^o [bij STARBUCKS je koffie halen t_k]]]]]]].

Als het adviserende *beter* een focusdragende *phrase* in zijn c-commandeer-domein moet hebben, dan verwacht je dat die laatste *phrase* zich ook 'op afstand' kan bevinden, bijvoorbeeld in een bijzin die geselecteerd wordt door het werkwoord van de hoofdzin die tevens adviserend *beter* bevat. We hebben daar reeds eerder een voorbeeld van gezien, te weten Piets uiting in (64a), die we hier herhalen als (76a) en die (76b), met zinsintern *beter*, als alternatief heeft:³⁸

37 De VP-interne subjecthypothese laten we hier voor het gemak buiten beschouwing.

38 De voorbeelden in (76) laten zien dat adviserend *beter* in de hoofdzin in een relatie kan staan tot een focusdragende constituent in de bijzin. Dit betekent niet dat *beter* als een *modifier* functioneert binnen de bijzin; het modificeert namelijk de propositionele inhoud van de hoofdzin ('Het is beter zo dat Els denkt ....'). Zie ook voetnoot 27 voor een illustratie van de lokaliteit van modificatie.

- (76) a. Jan: 'Ik hoop niet dat Els denkt dat ik koffie bij Starbucks ga halen.'
 Piet: 'Inderdaad! *BETER* denkt Els dat jij koffie bij ALBERT HEIJN gaat halen.'
- b. Piet: 'Inderdaad! Els denkt *BETER* dat jij koffie bij ALBERT HEIJN gaat halen.'

Voor beide varianten van Piets uiting geldt dat het focusdragende (*bij*) *Albert Heijn* in het c-commandeer-domein valt van het focusdragende adviserende *beter*, dat de *specificier*-positie bezet van de EvalP in de hoofdzin. Dit wordt schematisch weergegeven in (77):³⁹

- (77) [... [_{EvalP} *BETER* [_{Eval'} Eval^o [_{VP} denkt [_{CP} dat je koffie bij ALBERT HEIJN gaat halen]]]]]

Merk overigens op dat ook andere *phrases* in de bijzin de alternatieve waarde van de variabele kunnen representeren. Zolang ze binnen het c-commandeer-domein van *beter* vallen, zijn ze welgevormd.⁴⁰ De volgende discourse-fragmenten laten dat zien:

- (78) a. Jan: 'Ik hoop niet dat Els denkt dat IK koffie bij Starbucks ga halen.'
 Piet: 'Inderdaad! *BETER* denkt Els dat KEES koffie bij Starbucks gaat halen.'
- b. Jan: 'Ik hoop niet dat Els denkt dat ik EEN CAPPUCCINO bij Starbucks ga halen.'
 Piet: 'Inderdaad! *BETER* denkt Els dat jij EEN LATTE MACCHIATO bij Albert Heijn gaat halen.'
- c. Jan: 'Ik hoop niet dat Els denkt dat ik DEZE OCHTEND koffie bij Starbucks ga halen.'
 Piet: 'Inderdaad! *BETER* denkt Els dat jij VANMIDDAG koffie bij Starbucks gaat halen.'

In (78a) is het subject *Kees* de focusdragende *phrase* die zich bevindt in het c-commandeer-domein van *beter*, in (78b) is dat het direct object *een latte macchiato* en in (78c) de temporele bepaling *vanmiddag*.

39 Voor het gemak abstraheren we hier van de vraag of direct-object-zinnen hun oorsprong vinden ter linker- of rechterzijde van V.

40 Voor de goede orde: het zinsinitiele *beter* vindt ook hier zijn oorsprong in de *specificier*-positie van EvalP.

Tot nu toe hebben we gezien dat adviserend *beter* in een c-commandeer-relatie moet staan tot de *phrase* die de alternatieve waarde representeert van de variabele die deel uitmaakt van de gepresupponeerde informatie. Dit betekent dat *beter* nooit de adviserende functie kan vervullen ten opzichte van een element dat buiten zijn c-commandeer-domein valt. Het zou bijvoorbeeld niet mogelijk moeten zijn om een focusdragende *phrase* in een hoofdzin te hebben die in een relatie staat tot een adviserend *beter* in de bijzin. Alvorens te laten zien dat dat inderdaad het geval is, laten we eerst zien dat *beter* in een bijzin een adviserende rol kan vervullen ten opzichte van een *phrase* in diezelfde bijzin:

- (79) Jan: 'De president handhaaft de orde op strenge wijze.'
 Piet: 'Ik denk dat hij BETER OP VRIENDELIJKE WIJZE de orde handhaaft. Uiteindelijk werkt dat altijd het beste.'

In deze zin heeft adviserend *beter* betrekking op de bepaling van wijze *op vriendelijke wijze*, die zich in het c-commandeer-domein van *beter* bevindt.

Beschouw nu zin (80):

- (80) Jan: 'De president zei op strenge wijze dat hij de orde gaat handhaven.'
 Piet: 'Jammer! #Hij zegt OP VRIENDELIJKE WIJZE dat hij BETER de orde gaat handhaven.'

Piets uiting in (80) kan niet een interpretatie hebben waarin adviserend *beter* betrekking heeft op de bepaling van wijze in de hoofdzin. Een dergelijke interpretatie is natuurlijk wel mogelijk als adviserend *beter* deel uitmaakt van de hoofdzin:

- (81) Jan: 'De president zei op strenge wijze dat hij de orde gaat handhaven.'
 Piet: 'Jammer! Hij zegt BETER OP VRIENDELIJKE WIJZE dat hij de orde gaat handhaven.'

Deze paragraaf stond stil bij de vraag hoe zinnen met zinsinitieel adviserend *beter* worden afgeleid. We hebben laten zien dat *beter* vanuit de *Specifier*-positie van een Evaluative Phrase naar de linkerperiferie (Spec,CP) van de zin wordt verplaatst. Ook hebben we laten zien dat de adviserende functie

van *beter* alleen betrekking kan hebben op *phrases* die vallen binnen het c-commandeer-domein (van de basispositie) van adviserend *beter*.⁴¹

8. Conclusie

In dit artikel is een beschrijving gegeven van de belangrijkste structuur- en betekenis-eigenschappen van de *beter*-constructie (*Beter ga je bij Starbucks koffie halen*). Het gebruik van *beter* in deze constructie wijkt af van het oorspronkelijke gebruik van het woordje *beter* als comparatieve vorm (*goed-beter-best*). Ten eerste heeft de *beter*-constructie twee opvallende syntactische kenmerken: (i) *beter* staat vooraan in de zin, en (ii) de comparatieve *dan*-bepaling (*beter X dan Y*) ontbreekt. Ten tweede heeft de constructie ook twee belangrijke semantische kenmerken: (i) er wordt een (subjectieve) evaluatie van de propositie uitgedrukt, en (ii) tegelijkertijd wordt ook een advies, wens of voorstel gedaan.

Aan de hand van verschillende tests hebben we aangetoond dat adviserend *beter* zich in de *beter*-constructie gedraagt als een zinsadverbium, terwijl het oorspronkelijke, comparatieve *beter* tot de klasse van VP-adverbia behoort. Ook qua plaatsing in de zin blijkt adviserend *beter* eigenschappen te bezitten van een zinsadverbium.

Uit een analyse van de betekeniskenmerken van de *beter*-constructie blijkt dat adviserend *beter* overeenkomsten vertoont met deontisch-modale adverbia en epistemische adverbia. Een speciale groep adverbia die interessante observaties oplevert is de groep subjectieve adverbia (gevoelsmodaliteiten), zoals *gelukkig* en *helaas*. Deze adverbia drukken net zoals

41 Er zijn voorbeelden die de c-commandeer-eis lijken tegen te spreken. Neem, bijvoorbeeld, Piets uiting in het volgende discourse-fragment:

(i) Jan: 'Marie gaat koffie bij Starbucks halen.'

Piet: 'Ik denk dat *ELS* beter koffie bij Starbucks gaat halen.'

Het subject *Els*, dat de *specifier*-positie van TP bezet, gaat vooraf aan adviserend *beter*, dat de *specifier*-positie van EvalP bezet. De eerstgenoemde *specifier*-positie c-commandeert de laatstgenoemde *specifier*-positie. Dit lijkt te betekenen dat *Els* niet in het c-commandeerdomein van *beter* valt. Wat hier echter van belang is, is dat het subject *Els* zijn oorsprong vindt in de VP-interne subject-positie. Het is de VP-interne basispositie van het subject die bepalend is voor de relatie met adviserend *beter*. In die configuratie bevindt *Els* zich namelijk wel in het c-commandeer-domein van adviserend *beter*. In (ii) wordt die basispositie bezet door het spoor (t_i) dat verbonden is met het verplaatste subject *Els*.

(ii) Ik denk [_{CP} dat [_{TP} *Els*_i [_{EvalP} *beter* [_{Eval'} *Eval*^o [_{VP} t_i koffie bij Starbucks gaat halen]]]]]

adviserend *beter* een positieve of negatieve evaluatie (wenselijkheid) van de spreker uit. Bovendien blijkt dat zinsinitieel *beter* in de *beter*-constructie niet samen kan gaan met een subjectief-evaluatief adverbium als *gelukkig* of *helaas*, hetgeen we verklaard hebben door middel van lokaliteit (*Relativized Minimality*); *beter* kan niet over deze adverbia heen worden verplaatst.

Op basis van de beschrijving van de structurele en semantische eigenschappen van de *beter*-constructie is een syntactische analyse voorgesteld vanuit een generatief-taalkundig perspectief. Deze analyse bestaat uit de volgende ingrediënten: (i) adviserend *beter* heeft de *specificier*-positie van Eval(uative)P(hrase) als basispositie; (ii) adviserend *beter* heeft betrekking op een *phrase* die zich bevindt in het c-commandeer-domein van *beter*; (iii) zinsinitieel *beter* is het resultaat van een verplaatsingsoperatie die het focusdragende *beter* naar de *specificier*-positie van CP verplaatst.

Met dit artikel is een eerste aanzet gedaan om meer inzicht te krijgen in de aard van zinsinitieel adviserend *beter*.

9. Referenties

- Alem, A. van (2018). *Beter is er licht!* *Neerlandistiek.nl*, 7 juli 2018. <<https://www.neerlandistiek.nl/2018/07/beter-is-er-licht/>>
- Besten, H. den (1983). On the interaction of root transformations and lexical deletive rules. In: W. Abraham (red.), *On the formal syntax of the Westgermania. Papers from the 3rd Groningen Grammar Talks, January 1981*. Amsterdam: John Benjamins, 185-230.
- Birner, B. & G. Ward (1998). *Information status and noncanonical word order in English*. Amsterdam: John Benjamins.
- Birner, B. & G. Ward (2009). Information structure and syntactic structure. *Language and Linguistics Compass* 3: 1167-1187.
- Bobaljik, J. (2012). *Universals in comparative morphology*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Boogaart, R.J.U. (2009). Een retorische straks-constructie. In: R. Boogaart, J. Lalleman, M. Mooijjaart & M. van der Wal (red.), *Woorden Wisselen. Voor Ariane van Santen bij haar afscheid van de Leidse universiteit*. Leiden: Stichting Neerlandistiek Leiden, 167-182.
- Broekhuis, H. & N. Corver (2016). *The syntax of Dutch, verbs and verb phrases (Volume 3)*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Broekhuis, H. & N. Corver (2017). The expressive *en maar* construction. In: H. Reckman, L. L.S. Cheng, M. Hijzelendoorn & R. Sybesma (red.), *Crossroads semantics: Computation, experiment and grammar*. Amsterdam: John Benjamins, 305-325.
- Chomsky, N. (1977). On wh-movement. In: P. Culicover, T. Wasow & A. Akmajian (red.), *Formal syntax*. New York: Academic Press, 71-132.
- Cinque, G. (1999). *Adverbs and functional heads: A cross-linguistic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Danckaert, L. & L. Haegeman (2012). Conditional clauses, main clause phenomena and the syntax of polarity emphasis. In: P. Ackema, R. Alcorn, C. Heycock, D. Jaspers, J. van Craenenbroeck &

- G. Vanden Wyngaerd (red.), *Comparative Germanic syntax: the state of art (Volume 191)*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 133-167.
- Denison, D. & A. Cort (2010). Better as a verb. In: K. Davidse, L. Vandelanotte & H. Cuyckens (red.), *Subjectification, intersubjectification and grammaticalization*. Berlijn: Mouton de Gruyter, 349-383.
- De Taalstaat (Het Taalloket) (2015). Kan je een zin beginnen met beter...? *NPO Radio 1*, uitzending op 30 mei 2015, 11:17 uur (met advies van Wouter van Wingerden).
- Ernst, T. (2002). *The syntax of adjuncts*. Cambridge (UK)/New York: Cambridge University Press.
- Foolen, A. (1993). De betekenis van partikels. Een dokumentatie van de stand van het onderzoek, met bijzondere aandacht voor 'maar'. Proefschrift Katholieke Universiteit Nijmegen.
- Hoek, Th. van den (1972). Wordvolgorde en constituentenstructuur. *Spektator* 1, 125-136.
- Jackendoff, R. (1972). *Semantic interpretation in generative grammar*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Jakobson, R. (1960). Closing statements: Linguistic and poetics. In: T.A. Sebeok (red.), *Style in language*. Cambridge, MA: MIT Press, 350-377.
- Janssen, T.A.J.M., J. Diepeveen, R.J.U. Boogaart, P. Byloo, J.C. Brantjes & H. Kloots (2006). *Modale uitdrukkingen in Belgisch-Nederlands en Nederlands-Nederlands: Corpusonderzoek en enquête*. Stichting Neerlandistiek VU/Nodus Publikationen.
- Jespersen, O. (1977). *The philosophy of grammar*. London: George Allen & Unwin.
- Koopman, H. & D. Sportiche (1991). The position of subjects. *Lingua* 85, 211-258.
- Koster, J. (1975). Dutch as an SOV language. *Linguistic Analysis* 1, 111-136.
- Koster, J. (1978). *Locality principles in syntax*. Dordrecht: Foris Publications.
- Kraak, A. & W.G. Klooster (1968). *Syntaxis*. Culemborg/Keulen: Stam-Kemperman.
- Li, Y., R. Shields & V. Lin (2012). Adverb classes and the nature of minimality. *Natural Language and Linguistic Theory* 30, 217-260.
- Lindhout, M. (2015). Beter bedenken we ff een nieuwe zinsbepaling. *Neerlandistiek.nl*, 24 juni 2015. <<http://www.neerlandistiek.nl/2015/06/beter-bedenken-we-ff-een-nieuwe-zinsbepaling/>>
- Reinhart, T. (1976). The syntactic domain of anaphora. Proefschrift MIT.
- Rizzi, L. (1990). *Relativized minimality*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Ross, J.R. (1984). Inner islands. *Proceedings of the tenth annual meeting of the Berkeley Linguistics Society*, 258-265.
- Sijs, N. van der (samensteller) (2010). *Etymologiebank*. <<http://etymologiebank.nl>>
- Zwart, J.-W. (1997). *Morphosyntax of verb movement: A minimalist approach to the syntax of Dutch*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Zwart, J.-W. (2011). *The syntax of Dutch*. Cambridge: Cambridge University Press.

Over de auteurs

Kristel Doreleijers, Tilburg University & Meertens Instituut

E-mail: K.G.A.Doreleijers@tilburguniversity.edu

Norbert Corver, Universiteit Utrecht

E-mail: N.F.M.Corver@uu.nl

